

Online- och webbnyheter för TLS medlemmar

Nr 2004:3 2004-05-05

Nyhetsbrevet produceras på uppdrag av Svensk förening för informationsspecialister (TLS). Syftet är att hålla medlemmarna à jour med online-/webbranschen. Det är inriktat mot information för yrkesmässig användning och avgränsat på i princip samma sätt som branschorgan som Information World Review (IWR), Electronic Information Report (EIR), EContent (EC), Information Today, Online etc. Dessa utgör också de viktigaste källorna vad gäller internationella nyheter. Beträffande Sverige hämtas nyheter av relevans från Computer Sweden (CS), Ny Teknik (NT), DN m.fl.

Det kanske börjar bli lite tjatigt, men även under våren har det hänt väldigt mycket i Sverige. Det har inte minst den som följt nyhetsflödet på TLS webbplats (där ändå bara "större" nyheter läggs ut) kunnat notera. Den viktigaste nyheten lades ut den 19 mars. Då köptes nämligen InfoData av BTJ-gruppen. Jag inleder nyhetsbrevet med några sammanfattande ord om denna och ett par andra större affärer här hemma men också lite om sökmotorer, vetenskaplig publicering och open access. Nyheterna in extenso presenteras som vanligt under Internationellt resp. Sverige.

Lars Klasén
InfoData
lars.klasen@infodata.se

Rättelse till förra nyhetsbrevet

I nyhetsbrev 2004:2 blev det fel betr D&Bs omsättning år 2003. Rätt belopp är ca 31 miljarder kr.

0. Inledning

Stora förändringar på den svenska onlinemarknaden.

Som de flesta känner till vid det här laget blev det BTJ-gruppen som tog hem spelet om Schlumberger InfoData. Köpet, som offentliggjordes den 19 mars, gav Schlumberger ca 800 miljoner kr och möjliggjordes genom att BTJ-gruppens ägarbolag genomförde en riktad nyemission värd 250 miljoner kr till investmentbolaget Ratos. Så här ser ägarförhållandena ut nu: Ratos 49 %, Litorina Kapital 35,6%, Biblioteksforeningen 11,5 %, företagsledningen 3,9 %. En börsintroduktion kan bli aktuell på sikt. Ratos placeringsstrategi är att äga sina bolag mellan 3 och 7 år och man ser inte BTJ-gruppen som något undantag. Det sammanslagna företaget får ca 1.000 anställda och en omsättning om ca 1.8 miljarder kr.

BTJ-gruppen blir därmed en av två ledande aktörer i Sverige på den svenska onlinemarknaden vad gäller information för yrkesverksamma. Den andra aktören är Bonnier Affärsinformation, som i och med köpet av D&B Sverige (m fl) i höstas befäste sin roll som den största aktören inom det kombinerade området företags-, kredit- och affärsinformation. Bonnier Affärsinformation har för övrigt nu i vår också köpt D&B i Tyskland, Polen, Tjeckien, Ungern, Österrike och Schweiz.

Intressant är också händelseförloppet kring mediebevakaren Retriever. Detta svensk-norska företag köptes den 2 april av Aftenposten och Schibsted i en affär värd 47.5 miljoner kr. Bara tre veckor därefter köpte Retriever Mediarkivet från Göteborgs-Posten, SvD (ägd av Shibsted) och Aftonbladet och meddelade att man också skulle förvärva Mediarkivet.no från norska Aftenposten. Schibstedkoncernen har därmed samlat hela sin mediebevakningsverksamhet i Retriever, som räknar med att omsätta över 50 miljoner norska kr i år. Därmed har den svenska marknaden för mediebevakning på kort tid

avsevärt förändrats. Bland andra aktörer finns här Observer, Presstext, Affärsdata och Agent25. Frågan är vad som händer härnäst.

Sökmotorer och vetenskaplig publicering

Internationellt handlar mycket, för att inte säga *väldigt mycket*, om de stora sökmotorenas alltmer aktiva roll vad gäller sådan information som vi hittills varit vana att finna vid onlinetjänster och de stora förlagens e-tjänster. Vad sägs till exempel om 1) att Google (som f ö ska börsnoteras!) samverkar med MIT och 16 andra universitet samt OCLC kring en sökmotor för vetenskapliga artiklar, med inriktning på att få med samtliga 125 universitet som nyttjar DSpace, 2) att Crossref med hjälp av Google lanserar fulltextsökning i de anslutna förlagens artiklar, 3) att Yahoo! har startat sitt Content Acquisition Program (CAP), som avser att ge tillgång till databaser ("invisible web") och i vilket deltar bl a Library of Congress, National Science Digital Library, New York Public Library och Projekt Gutenberg. Det talas om att på sikt indexera mellan 10 och 100 miljarder dokument! Därtill har ju Amazon gett sig in i den ordinarie sökmotorbranschen med sin avancerade sökmotor A9.

Och så har open access-publicering varit *ännu* mer på tapeten än vanligt. Sökmotorerna får ju en alltmer aktiv roll vad gäller open access (se ovan!). Flera kommersiella onlinetjänster typ Web of Science och Elseviers kommande Scopus deklarerar att de inte bedömer open access-tidskrifter annorlunda än "vanliga" tidskrifter. Men framför allt har en parlamentarisk kommitté i UK genomfört en stort upplagd hearing om vetenskaplig publicering i syfte att skaffa sig underlag för i vilken mån staten bör stöda open access. Vid fyra heldagars sessioner lät man i tur och ordning "vanliga" och open access-förläggare, företrädare för akademiker/forskare och bibliotek och slutligen forskningsråd (motsv) komma till tals. Jag uppfattar dokumentationen från dessa sessioner (jag ger tips nedan) som ett utmärkt underlag för den som vill ta del av *alla* argument i frågan. Jag fann t ex att åsikten om att det råder en "kris inom den vetenskapliga kommunikationen" inte alls tycks vara så utbredd inom forskarsamhället som det hittills framställts i debatten.

1. Internationellt

1.1 Större branschhändelser

Nu är det klart: Google till börsen. Efter flera månaders rykten har nu Google begärt börsintroduktion. I samband med detta har man nu offentliggjort att intäkterna 2003 var ca 7.5 miljarder kr, dvs ungefär som analytikerna gissat, och att vinsten var ca 800 miljoner kr, vilket är lägre än som antagits. Affären, som sköts av Morgan Stanley och Credit Suisse First Boston Corp., kan som mest inbringa drygt 20 miljarder kr. Däremot värderas Google till kanske 10 gånger så mycket.

Google startades 1998 av Stanfordstudenterna Larry Page och Sergey Brin, vilka numera är produktutvecklingschef resp. teknikchef. Google hade 2003 ca 1.300 anställda. Antalet sökningar i Google överstiger 200 miljoner per dag. Enligt comScore leder Google "sökmotorligan" med ca 43 % av världens sökmotorsökningar, medan Yahoo! har 31 % och MSN 14 %.
(BusinessWire 29/4 2004, DN 30/4 2004, CS 3/5 2004, EContent Xtra 4/5 2004)

Google samverkar med MIT och 16 andra universitet kring sökmotor för vetenskapliga artiklar.

Det rör sig ännu om ett pilottest, i vilket 17 av de universitet som använder MITs (Massachusetts Institute of Technology) gratis programvara DSpace för sina artikelarkiv ingår. Antalet artiklar är i genomsnitt ca 1.000 per universitet. MIT satsar nu på att få med samtliga 125 universitet som nyttjar DSpace i sökmotorn. OCLC medverkar också i testet, med en applikation som agerar "mellanhand" mellan Google och universitetens arkiv.

De 17 universiteten är Australian National University, Cornell University, Cranfield University, Hong Kong University of Science and Technology, Indiana University-Purdue University at Indianapolis, Minho University, Ohio State University, University of Arizona, University of Calgary, University of Oregon, University of Parma, University of Rochester, University of Toronto, University of Washington och University of Wisconsin.

(The Chronicle of Higher Education 9/4 2004, EContent 13/4 2004, NewsBreaks 13/4 2004, Research-Buzz 15/4 2004, Information Today May 2004)

CrossRef lanserar fulltextsökning med hjälp av Google . Så blev det då verklighet! Med hjälp av Google har nu CrossRef lanserat möjligheten att söka i fulltext i artiklar mm från de förlag som ingår i CrossRef. Ännu så länge rör det sig om en pilotverksamhet, kallad CrossRef Search, med bara nio förlag. I och med att över 300 förlag ingår i CrossRef är förstås potentialen enorm. Tillsammans svarar dessa för 10 miljoner DOIs. All text i dokumenten är sökbar men söksvaren ges bara i form av referenser med abstracts, inkl länk till resp. förlags webbplats, där artiklarna kan köpas. Alla dokument i CrossRef Search finns också tillgängliga i "vanliga" Google, men där försvinner de förstås i mängden.

De nio förlag som deltar i pilotverksamheten är American Physical Society, Annual Reviews, Association for Computing Machinery, Blackwell Publishing, Institute of Physics Publishing, International Union of Crystallography, Nature Publishing Group, Oxford University Press, och John Wiley & Sons, Inc. För sökning i CrossRef Search hänvisas till sökformulär vid resp. förlags webbplatser, vilka kan nås via länklistan på <http://www.crossref.org/01company/pr/press20040428.html> (EContent Xtra 30/4 2004, CrossRef 28/4 2004, NewsBreaks 3/5 2004)

OneSource köps av infoUSA . Köpesumman är närmare 800 miljoner kr. Det innebär att ValueAct backar från sitt anbud i februari på OneSource och därtill går med på att sälja den 32 %-iga andel man ägde sedan tidigare. OneSource tillhandahåller affärs- och finansinformation med information från 2.500 källor från över 30 producenter (bl a Comtex, D&B, Investext och Multex) och dess Business Browser tillhandahåller information om 1.7 miljoner företag. OneSource's främsta konkurrenter är Hoover's, Factiva och LexisNexis och man har ca 800 kunder. infoUSA är en stor aktör vad gäller direktmarknadsföring, med register (inkl kreditinformation) över personer och företag. (Mergerstat 29/4 2004, BusinessWire 29/4 2004, Outsell 29/4 2004, EContent Xtra 30/4 2004)

Taylor & Francis går ihop med Informa Group; bildar T&F Informa. Baserad på börsvärdet rör det sig om en affär värd 14 miljarder kr. T&F Informa kommer att omsätta ca 7 miljarder kr (varav ca 33 % i USA, 21 % i UK, 31 % i resten av Europa och 15 % i övriga världen). Taylor & Francis består av ett antal förlag som tillsammans publicerar över 1.000 tidskrifter och förfogar över 35.000 boktitlar (2.700 nya per år). Informa tillhandahåller information, konferenser (ca 2.800 per år) mm inom ett antal branscher, bl a telekom, media, sjöfart, transporter och biomedicin/läkemedel. Båda är brittiska. (Informa 2/3 2004, EIR 22/3 2004, NewsBreaks 15/3 2004, IWR March 2004)

Dialogs tjänster samlas på ny teknisk plattform. Efter tre års arbete har nu Dialog tagit sin nya plattform i drift. De två första tjänsterna i drift på plattformen är Dialog Profound och Dialog NewsRoom och senare i år följer Dialog Intelliscope, Dialog Company Profiles och Dialog NewsEdge. Samtliga kan sökas via ett samordnat gränssnitt. Därtill ska kunderna kunna nyttja ett och samma lösenord för alla dessa tjänster - och få en samlad faktura för all användning (tack vare ett nytt kundhanterings- och faktureringsystem benämnt Dialog BillBack).

En ny taxonomi, SmartTerms, nyttjas för tjänsterna på den nya plattformen. Den baseras på 855.000 termer, bland vilka ingår företagsnamn i en auktoritetslista som underhålls av Thomson Financial. SmartTerms nyttjas alltså f n för de 8.000 källorna i och 200.000 marknadsrapporterna (från 130 producenter) i Dialog NewsEdge och Dialog Profound. (Anm: I vilken mån och i så fall när "klassiska" Dialog och DataStar kommer att läggas över till den nya plattformen är ännu oklart. /LK). (Dialog 15/3, 16/3, 20/4 2004, Chronolog March 2004, NewsBreaks 15/3 2004, EContent Xtra 16/3, 20/4 2004, EIR 22/3 2004, IWR April 2004, Online May/June 2004))

1.2 STM

Elsevier genomför slutliga tester med jättedatabasen Scopus; lanseras under kvartal 4. Efter två års utvecklingsarbete, bl a i samarbete med bibliotekarier och forskare vid 20 universitet, har Elsevier nu släppt den första versionen av sin nya jättedatabas Scopus inom vetenskap till en bred grupp externa användare för slutliga tester. Dessa tester ska pågå under 6 månader fram till den slutliga lanseringen under fjärde kvartalet i år.

Scopus täcker referenser från dels de 1.800 Elsevier-tidskrifter som täcks av ScienceDirect, dels drygt 11.000 tidskrifter från mer än 4.000 andra förlag. Tillsammans med de över 100 open access-tidskrifter som tillkommer i sommar kommer därmed Scopus redan vid starten att täcka totalt 13.000 tidskrifter. Den blir därmed, enligt Elsevier, världens största bibliografiska databas med vetenskaplig information. Som komplement innehåller Scopus också de webbsidor som samlas in för och är sökbara via Elseviers "vetenskapliga sökmotor" Scirus.

Referenserna i Scopus kommer från stora, välkända databaser, bland dem EMBASE, Compendex, PsycINFO och MEDLINE. Alla referenser ska innehålla länkar till fulltext, liksom både bakåt- och framåtriktade citeringslänkar. I början av år 2005 ska databasen täcka de 10 senaste årens material. (Elsevier 15/3 2004, NewsBreaks 15/3 2004, EIR 22/3 2004, EContent Xtra 16/3 2004, IWR March 2004)

Elsevier har lagt ner ElsevierEngineering.com. ChemWeb överförs till ChemIndustry.com. I förra nyhetsbrevet rapporterades att Elsevier internt meddelat att man skulle lägga ner de tre slutanvändarinriktade portalerna BioMedNet, ChemWeb och ElsevierEngineering.com. Den sistnämnda är nu nedlagd. ChemWeb (inklusive dess tidskrift the Alchemist) drivs sedan den 8/4 av ChemIndustry.com, en sökplats och sökmotor för yrkesverksamma inom kemi. BioMedNet (bmn.com) finns fortfarande kvar. (LK april 2004)

GlobalSpec har lanserat The Engineering Web. Det är en onlinetjänst/"sökmotor" som är specialiserad på information inom ingenjörsområdet. Tillgänglig information kommer dels från den fria webben (där bl a hämtas s k "application notes"), dels från olika informationsproducenter, bl a IHS, med standards och MicroPatent, med patentinformation från USPTO, EPO och WIPO. Information om material finns också, inkl länkar till fulltext vid MatWeb. Sökmotorn expanderar gradvis. Bland delvis konkurrerande webbplatser/tjänster finns EI Village 2, Engineering.com och Scirus (där ingenjörsområdet utgör en del). (www.globalspec.com) (NewsBreaks 29/3 2004)

Dialogs nya AeroBase fyller bara delvis luckan efter Aerospace Database. Hösten 2002 drog CSA tillbaka alla sina databaser från Dialog, bland dem Aerospace Database (med referenser från AIAA och NASA STAR), som man köpt två år tidigare. Nu har Dialog startat AeroBase, som ännu bara består av 21.000 referenser från och med 1999. Man vill inte avslöja varifrån de kommer men Barbara Quint (Information Today) har funnit att de utgör en delmängd av NASA STAR. (NewsBreaks 19/4 2004)

Derwent World Patents Index First View lanserad; online vid både Dialog och STN. Databasen DWPI First View innehåller uppgifter om nypublicerade patent som ännu inte kommit in i DWPI, högst 11 dagar efter publicering (men ibland går det på 2 dagar). STN har också lagt upp Thomson Derwent LitAlert, en databas över rättstvister i USA kring immateriell egendom sedan 1970. (Thomson 6/3, 21/4 2004, EContent Xtra 19, 30/3, 23/4 2004, NewsBreaks 29/3 2004, STN 30/3, 21/4 2004, IWR April 2004)

Thomson Scientific ska återlansera Current Drugs under nytt namn. Namnet är ännu inte fastställt, men ett förslag är Thomson Pharma ONE. Länkar till bl a Thomson Financial ska finnas (för t ex uppgifter om ett hur mycket ett visst läkemedel säljer och om dess tillverkare). (EIR 5/4 2004)

Wiley har lanserat databasen Organic Reactions. Databasen, som ingår i Wiley InterScience, innehåller all upptänklig information kring organiska reaktioner. Den innehåller inledningsvis information från och med Organic Reactions volym 25. Antalet reaktioner är f n 75.000 och kommer att växa till 135.000 inom två år. (EContent Xtra 19/3, 20/4 2004, NewsBreaks 22/3, 19/4, 3/5 2004)

Web of Science täcker även open access-tidskrifter. Av de 8.700 tidskrifter som täcks av ISI Web of Science är 191 st open access-tidskrifter. Thomson ISI utvärderar årligen omkring 2.000 tidskrifter för Web of Science, varav 10-12 % accepteras. Thomson har inte funnit någon signifikant skillnad mellan "traditionella" och open access-tidskrifter vad gäller citeringsgrad och deras roll i övrigt inom vetenskaplig och forskning. (Thomson ISI 15/4 2004, EContent Xtra 16/4 2004)

Dialog eLink utvidgas. Möjligheten att nyttja länkar till dokument i Dialog (e-Journal Linking) resp. DataStar (Starlinks) har nu slagits ihop till en enda "tjänst", kallad eLink. Samtidigt har antalet databaser med länkar fördubblats och är nu 60 st. (EContent Xtra 16/4 2004)

Möjlighet att köpa artiklar styckvis i SwetsWise. Artiklar ur nära 3.500 tidskrifter (från 70 förlag) i SwetsWise kan nu köpas "pay-per-view" med kreditort eller faktura (för abonnenter). (Swets 19/5 2004, EContent Xtra 20/4 2004)

1.3 Affärs-, nyhets- och marknadsinformation

Factiva lanserar iWorker - efterliknar sökning på fria webben. iWorker är en förenklad version av Factiva, avsedd för kundernas "vanliga" användare som är vana vid att söka i webbens sökmotorer men inte i Factivas avancerade gränssnitt. Tack vare iWorker behöver de bara skriva in sina sökord i en sökruta à la Google så gör systemet resten (dvs samma funktionalitet som Factiva tillhandahåller i sin version för MS Office 2003). Materialet är begränsat till de 90 senaste dagarna. (NewsBreaks 1/3 2004, EIR 5/4 2004, EContent 23/3 2004, IWR March 2004, Information Today May 2004)

CBS MarketWatch LIVE är en ny tjänst för affärs- och marknadsnyheter i realtid. Tjänsten är resultatet av en samverkan mellan MarketWatch och Interactive Data Corp's eSignal. Grundavgift för abonnemang kostar 120 kr/månad. Innehåll från CBS MarketWatch finns nu också tillgängligt via Dialogs NewsRoom, Dialog NewsEdge, Dialog NewsEdge Live och NewsEdge Insight, merparten dock med 15 minuters fördröjning (men kan fås i realtid mot extra avgift). (EIR 19/4, 26/4 2004, EContent Xtra 2/4, 9/4 2004)

Lyckad start för HighBeam (fd Alacritude). Det tog bara 20 dagar för HighBeam efter sitt namnbyte i slutet av januari att få 100.000 registrerade användare till sin gratistjänst. Nu gäller det "bara" att få dem att abonnera på HighBeam Research med dess eLibrary med 28 miljoner dokument från 2.600 källor. Det speciella med HighBeam är att man enbart har individuella abonnemang (150 kr/månad eller 750 kr/år). (EIR 22/3 2004, Information Today April 2004)

EIN News (fd Central Europe Online) täcker nu 5.000 källor i 240 länder. EIN News säger sig i likhet med HighBeam täcka "luckan" mellan gratiswebben och avancerade/dyra tjänster som Factiva och LexisNexis. EIN News startade 1995 som Central Europe Online (med nyheter från Europa, Ryssland och Kina) och började ta betalt 2001 samtidigt som man breddade täckningen rejält. Abonnemang kostar 150-250 kr/månad. (www.einnews.com) (EIR 29/3 2004)

PR NewsWires nya tjänst NewsPROMT bevakar nyheter i realtid från 18.000 källor. Bland källorna finns allt från medier och nyhetsbyråer till TV-kanaler och officiella meddelanden från myndigheter. Licens kostar 23.000 kr per år per användare. Allt ingår, även dokument. (EIR 3/5 2004, NewsBreaks 3/5 2004)

EIU, EcoWin och Alacra lanserar WorldData för internationell ekonomisk data i "nästan realtid". WorldData tillhandahåller "nästan" realtidsupdaterade 120.000 ekonomiska tidsserier

(varav 800 inkl prognoser) för 150 länder. Företagsabonnemang kostar från 250.000 kr/år (en användare) och campusabonnemang för universitet med fler än 5.000 anställda (heltidsekvivalenter) lika mycket (lägre priser för mindre universitet). WorldData produceras gemensamt av The Economist Intelligence Unit (EIU), EcoWin och Alacra. (www.eui.com/worlddata) (NewsBreaks 12/4 2004, IWR March 2004)

Rocketinfo nylanserar sin sökmotor för nyheter och affärsinformation. Rocketinfo bevakar nu ca 10.000 webbplatser - tidningar (FT, Washington Post, Globe and Mail etc), alla ledande nyhetsbyråer (Reuters, AP etc), media (BBC, Bloomberg, Business Week, CBC, CNN etc), storföretags webbplatser, officiell information, pressreleaser etc. Sökmotorn påminner om Google News och Yahoo! News men tycks mer inriktad på affärsinformation. För 230 kr kan man ladda ner en programvara (Rocketinfo Desktop) för löpande bevakning av valda områden. (EContent Xtra 16/4 2004, ResearchBuzz 22/4 2004))

Japanska affärsnyhetsportalen NewsWatch tillhandahåller sammanfattningar av artiklar inom STM. Den nya tjänsten produceras av Japan Sciences and Technology Agency (JST) och täcker 29.000 publikationer från 50 länder. Informationen kategoriseras i 900 områden. (www.newswatch.co.jp - på japanska ...) (JCNN 15/3 2004, EContent Xtra 16/3 2004)

Thomson Financial i samarbete med MarketWatch. Som resultat kommer Thomson ONE att förse med en nyhetstjänst inom affärer/finansier som produceras i samarbete mellan Thomson och MarketWatch. (Thomson 1/4 2004)

FindLaw nu i MS Office 2003. Det rör sig om West Legal Directory som nu alltså blir tillgänglig i Microsofts nya Research Task Pane. (EIR 26/4 2004, NewsBreaks 12/4 2004)

Microsoft ska starta nyhetstjänsten MSN Newsbot. Den ska starta senare i år och baseras på 4.000 källor. Betaversion finns på (uk.newsbot.msn.com). (NT 7/4 2004, CS 15/3 2004)

Nyhetswebbplatsen Topix växer snabbt: nu 6.000 källor. (www.topix.net)(ResearchBuzz 1/4 2004)

Anacubis visualiserar sökresultat från Hoover's. Det är en demo, men tycks fungera bra. Hoover's via Anacubis nås via (<http://us.anacubis.com/hooversdemo/hoovers/index.asp>) (ResearchBuzz 15/4 2004)

1.4 E-böcker, referensverk mm

6 stora förlag ingår när eBooks Corp. lanserar nya e-bokstjänsten för bibliotek EBL i juni. De är Cambridge Univ. Press, Kluwer, Oxford Univ. Press, Springer, Taylor & Francis och World Scientific. Dawson Books ska svara för marknadsföring och distribution. (www.ebl.ebooks.com) (EContent Xtra 16/3, 20/4 2004)

EI Village 2 utvidgas med nya Referex Engineering för fulltextsökning i 300 referensverk. Referensverken finns inom områdena material, maskinteknik, elektronik, el, kemi, petrokemi och process-teknik och är tillgängliga i e-boksformat. (NewsBreaks 19/4 2004, Information Today May 2004)

Oxford University Press lanserar ny e-bokstjänst för referensverk. Den kallas Oxford Reference Online: Premium Collection och utgör en påbyggnad till Oxfords Core Collection och dess ca 100 titlar. Individuella användare betalar 1.100 kr per år; organisationer från 4.500 kr per år. (www.oup.com) (Information Today March 2004)

Nya Encyclopaedia Britannica Online Collection tillhandahåller 5.500 e-böcker. Totalt ingår 350.000 dokument inom historia, samhällsvetenskap, politik, religion, litteratur mm i denna online-tjänst som kan licensieras av universitet och specialbibliotek. (corporate.britannica.com/press/)

releases/sources.html) (Britannica 13/3 2004, ResearchBuzz 18/3 2004)

Gale Virtual Reference Library kommer att ha 200 titlar och 800 volymer online innan årets slut. Bland dem finns några av världens största refsverk. (Information Today May 2004)

Project Gutenberg innehåller nu nära 13.000 e-böcker. Bland kommande nyheter är att användarna ska kunna ladda ner böckerna i vilket format de vill, inkl PDF. En del i arbetet inför detta är att övergå till XML istället för HTML. (gutenberg.net) (NewsLink May 2004)

RLG Union Catalog i ny version ger sökning i 120 miljoner böcker/katalogposter. Projektet RedLightGreen, bakom vilket står 150 universitet, bibliotek, arkiv m fl, går nu in i fas två, vilket markeras genom en ny version av dess webbgränssnitt. Sökning i RedLightGreens pilotsökmotor med den gigantiska katalogen om 120 miljoner poster ges via www.redlightgreen.com. Googles University Server nyttjas för sökningen. (www.rlg.org) (Information Today April 2004)

1.5 Vetenskaplig publicering

Parlamentarisk kommitté i UK genomför hearing om vetenskaplig publicering. Den 1 och 8 mars genomförde U.K. House of Commons Science and Technology Committee de två första sessionerna i en hearing om vetenskaplig publicering i syfte att skaffa sig underlag för i vilken mån staten bör stöda open access. Här kom "vanliga" kommersiella och open access-förläggare till tals.

Vid den tredje sessionen, som ägde rum den 21 april, var turen kommen till företrädare för akademiker/forskare och bibliotek. En fjärde och avslutande session med forskningsråd (motsv) äger rum den 5 maj. Den samlade dokumentationen från denna hearing synes därmed utgöra ett utmärkt material för den som vill ta del av alla argument i frågan. Transcripts finns på <http://www.parliament.uk/>.

Ett antal länkar till material kring de två första sessionerna i hearingen finns i Paula Hanes artikel (<http://www.infotoday.com/newsbreaks/nb040322-3.shtml>). Richard Poynders artikel i Information Today's aprilnummer (även via <http://www.infotoday.com/it/apr04/poynder.shtml>) utgör en läsvärd sammanfattning av dessa. En sammanfattning finns också i IWR April 2004. Den tredje delen finns sammanfattad av Richard Poynder i <http://www.infotoday.com/newsbreaks/nb040503-3.shtml>. (Newsbreaks 22/3, 3/5 2004, Information Today April 2004, IWR April 2004)

48 icke-kommersiella utgivare antar principer för fri tillgång till vetenskaplig information. Det rör sig om vetenskapliga sällskap och andra icke-kommersiella organisationer, vilka står för ca 115 av de tidskrifter som är tillgängliga via Stanford-universitetets HighWire Press. Principerna anges i "The Washington DC Principles for Free Access to Science". En av dessa är att man ska stöda fri tillgång till bl a "selected important articles from scientific or medical journals free from time of publication". Utgivarna publicerar totalt ca 800.000 artiklar per år, varav ca 450.000 är fritt tillgängliga. (<http://www.dcprinciples.org/>) (NewsBreaks 22/3 2004, ScieCom 17/3 2004)

IEEE lättar på restriktioner för publicering av artiklar från länder i embargo. Sedan U.S. Dept. of the Treasury's Office of Foreign Assets Control A (OFAC) i september förbjöd redigering av uppsatser som författats av personer från länder i embargo (Iran, Kuba m fl) införde IEEE motsvarande restriktioner. Efter klagomål har nu OFAC gett officiellt klartecken för IEEE att granska, översätta, redigera och publicera vetenskapliga uppsatser även från dessa länder varför IEEE nu återgått till sina normala rutiner. (NewsBreaks 19/4 2004, Information Today April, May 2004)

"Timeline" för sammanslagningar och förvärv inom den internationella förlagsindustrin. På uppdrag av Association of Research Libraries och Information Access Alliance, USA, underhåller Mary H. Munroe (Northern Illinois Univ. Libraries) en "timeline" på webben vad gäller sammanslagningar och förvärv för 12 av de mest kända förlagen inom vetenskaplig publicering: Blackwell, Reed Elsevier, Bertelsmann AG, Springer Science + Business Media, Candoover and Cinven, Taylor &

Francis, John Wiley, Thomson Corp, McGraw-Hill, Wolters Kluwer, Pearson, Verlagsgruppe och Georg von Holtzbrinck. Här kan man t ex studera förlagsbranschens koncentration under åren. (The Academic Publishing Industry: A Story of Merger and Acquisition: <http://www.niulib.niu.edu/publishers>) (Informationsportalen.dk 2/4 2004)

1.6 Onlinemarknaden

Ingen ökning för onlinetjänster med affärsinformation 2003. Enligt EIR var antalet betalande användare resp abonnenter/kunder år 2003 på Dialog, Factiva, Nexis m fl onlinetjänster i stort sett detsamma som 2002. Dialog hade år 2003 ca 1.9 miljoner betalande användare (vilket var en ökning med 3.5 % jämfört med 2002), Factiva 1.6 miljoner (-3 %), Nexis 1.07 (-2.7 %), WSJ.com 689.000 (1.5 %) och PRNewswire 41.000 (5 %). , OCLC hade 21.500 abonnenter/kunder (+ 6.2 %), Hoover's Online 9.750 (+ 9.3 %), OneSource 798 (- 2.8 %) och Comtex 600 (-27 %). (EIR 8/3 2004)

Reed Elsevier minskade under 2003 - men STM ökade . Reed Elseviers intäkter minskade med 2 % till 66 miljarder kr (8.8 miljarder USD) under 2003, bland annat pga den allt svagare dollarn. "Science & Medical" gick dock bra och ökade med 6.6 % till nära 19 miljarder kr. En stor andel (96 %) av tidsskriftsabonnemangen förnyas; av dessa rör 23 % e-tidskrifter enbart (dvs utan papperstidskrifter), vilka ökade med 55 % under 2003. Intäkterna inom "Legal" (inkl LexisNexis) var oförändrat nära 18 miljarder kr (online ökar medan tryck och CD-ROM minskar). "Education" minskade med nära 10 % till 12 miljarder kr och "Business Information" minskade med 4 % till nära 18 miljarder kr. Reed Elseviers vinst var dock 32 % högre 2003 än 2002, mest pga kostnadsbesparingar. (EIR 8/3 2004, IWR March 2004)

Kannibaliseringsrisk får Reuters att begränsa tillgången till sina nyheter på andras webbplatser. 20 aktörer i USA och lika många i andra länder drabbas, bl a Yahoo!, MSN Money, Forbes.com och CBSMarketWatch.com. Därtill kommer man inte längre att erbjuda nyheterna i maskinläsbart format, även detta för att bromsa återanvändningen. Istället kommer de som utnyttjar Reuters information att vara tvungna att länka till Reuters webbplats, vilket är precis det Reuters syftar till. (MediaPost 7/4 2004, paidcontent.org 5/4 2004)

Reuters har sålt ORT till Coface . Köpesumman var drygt 400 miljoner kr. Både ORT och Coface är franska. ORT driver onlinetjänster med kredit-, finans, affärs- och rättsinformation. Coface ägs av Natexis Banques Populaires. (EIR 12/4 2004)

Reuters på bättringsvägen - men tappar till Bloomberg. Reuters kraftiga besparingsprogram och stora omorganisation 2003 resulterar i att man åter går med plus. Förlusten på över 2.5 miljarder kr 2002 har vänts till vinst 1.7 miljarder kr 2003. Intäkterna minskade dock med 10 % till 43 miljarder kr (6.7 miljarder USD). Samma mönster upprepades under första kvartalet 2004, då intäkterna, ca 8.3 miljarder kr, var 10.7 % lägre än samma period förra året. Reuters har nu med 37 % av marknaden för finansiell realtidsinformation (som är totalt 50 miljarder kr) tappat ytterligare till värsta konkurrenten Bloomberg, som har 42 %) (EIR 15/3 2004, 26/4 2004, Resumé 15/4 2004, paidcontent.org 5/4 2004)

Även D&B på bättringsvägen: intäkterna ökade 9 % under första kvartalet. Intäkterna var då 2.6 miljarder kr. 3 % kan hänföras till köpet av Hoover's. Vinsten ökade med hela 34 %. Men man fortsätter ändå sitt besparingsprogram, inkl. personalminskning 1.000 personer i år. (EIR 3/5 2004)

Thomson Financial stärker sin ställning med två stora förvärv . Det rör dels TradeWeb Group (som arbetar med värdepappersinformation och -handel) som man köper från Credit Suisse First Boston, Citigroup, Goldman Sachs, Lehman Brothers, Merrill Lynch, Morgan Stanley, JP Morgan och Deutsche Bank för ca 3.5 miljarder kr, dels kanadensiska Banking and Investment Group of CGI (som driver en finansiell realtidstjänst). (EIR 19/4 2004, TradeWeb 8/4 2004, NewsBreaks 12/4 2004)

Morgan Stanleys MSCI köper Barra för drygt 6 miljarder kr. Morgan Stanley Capital International tillhandahåller finansiella instrument (index) och har sin huvudsakliga marknad i Europa - medan konkurrenterna Dow Jones och McGraw Hill Standard & Poor's dominerar i USA. Barra tillhandahåller programvaror för värdepappershantering - som nyttjas av alla tre aktörer! (EIR 26/4 2004)

Stark ökning för WebMDs e-hälsopotaler. Medan WebMD som helhet ökade med 10 % (till 7.3 miljarder kr) under 2003 så ökade dess onlinetjänster med 31 % (till 730 miljoner kr). En fortsatt stark ökning väntas under 2004, delvis pga nyförvärvet Physicians Online. (EIR 12/4 2004)

Minskad marknad för analyser påverkar både analysföretag och onlinetjänster. Outsell har funnit att företagen minskat sin budget för analyser med 41 % under de senaste åren, efter boomen i slutet av 1990-talet. I år väntas en minskning på ytterligare 11 %. Det här har drabbat analysföretagen hårt. Man kan anta att detta har återverkar även på onlinetjänsterna, dels pga en allmänt minskad efterfrågan på rapporter/analyser, dels pga analysföretagens minskade onlinenanvändning. (CS 7/4 2004, CIO 15/3 2004, LK)

Återhämtning på marknaden för Internetannonser. Enligt Internet Advertising Bureau ökade den under 2003 med 20 % till totalt 55 miljarder kr. (En intressant uppgift är att marknaden för annonser i anslutning till webbsökningar är 23 miljarder kr, enligt Cnet. År 2003 var följande Yahoo!s annonsintäkter ca 5 miljarder kr och Googles i samma storleksordning). (OPA 9/4 2004, NT 3/3 2004, DoubleClick March 2004, MediaPost 2/3 2004, EIR 8/3 2004)

1.7 Sökmotorer

(Obs även nyheterna om Google i avsnitt 1.1)

Amazons nya sökmotor utmanar Google och Yahoo! När nu Amazon via sitt företag A9.com lanserar den sökmotor (i betaversion) som man annonserade i september förra året visar det sig att den är betydligt mer kraftfull än vad som då antydde. I själva verket indexerar den webben på ungefär samma sätt och med gissningsvis ungefär samma täckningsgrad som Google och Yahoo!. Därmed tycks den direkt utmana dessa två. En finess som dessa inte har är möjligheten att spara sina sökningar. Detta kräver dock att användaren registrerar sig. En annan finess som de inte heller har är den knapp "Site info" som finns i anslutning till varje träff. Den visar info om hur mycket webbsidan ifråga används, hur många länkar som finns till den, hur "snabb" den är, mm. Naturligtvis nyttjar Amazon också det faktum att man säljer böcker. Det görs genom att i ett separat fönster visa bokträffar, inkl möjligheten att e-handla önskade böcker. (www.a9.com) (CNET News.com 14/4 2004, Uppsnappat.se 15/4 2004, A9.com, ResearchBuzz 22/4 2004, NewsBreaks 26/4 2004, NT 28/4 2004)

Yahoo! kompletterar med material från "the invisible Web". Yahoo! har startat något man kallar Content Acquisition Program (CAP), vars "Public Site Match" ger tillgång till innehållet även i databaser ("invisible web") som finns under .gov, .edu och .org. Bland de som hittills deltar i CAP är Library of Congress, National Science Digital Library (med "samlingar" inom vetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap, matematik), New York Public Library, National Public Radio (avskrifter), Projekt Gutenberg (e-böckerna) och Wikipedia. Det talas om att på sikt indexera mellan 10 och 100 miljarder (!) dokument. Ännu utgör CAP-delarna bara 1 % av Yahoo!s index. Det finns ännu inget sätt att söka i just detta material eller särskilja träffarna från de generella svaren, varför de knappast "märks" vid vanliga sökningar. CAPs "Site Match" består av kommersiellt innehåll från informationsproducenter som betalar för att få sitt material indexerat, inom 48 timmar om så önskas. Materialet rankas dock inte annorlunda vid sökning än icke-betalt material. (search.yahoo.com) (Yahoo! 2/3 2004, NewsBreaks 8/3 2004, CS 5/3 2004, NT 10/3 2004, Web Designs 2/3 2004)

Yahoo! News i ny version. Förutom nytt gränssnitt har antalet källor utvidgats till 7.500 st. Ändå tycks tjänsten normalt ge färre träffar än Google News (4.500 källor), vilket antas bero på att många av

källorna är webbloggar. Därtill tycks Yahoo! News ha sämre täckning vad gäller andra länder än USA). De senaste 30 dagarnas nyheter ingår. (TftTR March 2004, ResearchBuzz 25/3 2004)

Yahoo! har tagit nya sökmotorn i bruk även på AltaVista och AlltheWeb. I början av året tog Yahoo! sin nya, egenutvecklade, sökmotor i bruk på yahoo.com. Därmed slapp man fortsätta att använda den sökmotor från Google man dittills använt. Nu har Yahoo! gått vidare och tagit den egna sökmotorn i bruk även på AltaVista och AlltheWeb, vilkas ursprungliga sökmotorer, som härstammar från 1995 resp. 1997, därmed har gått i graven. Yahoo! köpte både AltaVista och AlltheWeb förra året. (Internetbrus.com 29/3, 1/4 2004, LK)

Yahoo! köper Kelkoo för drygt 4 miljarder kr. Kelkoo är en stor europeisk e-handels- och prisjämförelseportal. Den finns i nio länder och når närmare 10 av de europeiska Internetanvändarna. Yahoo!s syfte med köpet är att öka sin närvaro i Europa. (Silicon.com 26/3 2004, Uppsnappat.com 29/3 2004, CS 29/3 2004)

Nu indexerar även artiklar i Google Print. I förra nyhetsbrevet rapporterades att Google experimenterar med indexering av böcker i "Google Print" (sök i Google med inurl:print.google.com). Nu går man vidare med artiklar. (print.google.com/print/faq.html) (ResearchBuzz 8/4 2004)

Googles nya e-posttjänst Gmail möts av kritik: analyserar brevens innehåll. Det blev mycket skrivelser när Google lanserade Gmail. Tjänsten erbjuder nämligen varje användare hela 1 GB gratis lagringsutrymme - 100 gånger mer än vad Hotmail och Yahoo! erbjuder - och eftersom lanseringen skedde den 1 april så trodde många att det var ett skämt. Men det var det inte. Därefter kom kritik och även tal om rättsliga åtgärder mot Googles upplägg, som innebär att användarna exponeras för riktade annonser, utvalda på basis av innehållet i deras e-postmeddelanden. Google beräknar kostnaden per GB till 15 kronor (vilket är väldigt lågt), vilket man givetvis räknar med att ta hem på ökade annonsintäkter. (CS 2/4 2004, EContent Xtra 2/4 2004, NewsBreaks 5/4 2004, OPA 12/4 2004, BBC News 13/4 2004, Uppsnappat.se 7/4, 13/4 2004, NT 7/4 2004, DI 6/4 2004)

LookSmart har nylanserat FindArticles; 700 tidskrifter i fulltext. Det är ca 200 fler än tidigare och innebär totalt 3.5 miljoner artiklar. Bakom FindArticles står Gale. (Online March/April 2004)

AskJeeves köper Interactive Search Holdings med bl a Excite och iWon. Köpesumman är ca 2.6 miljarder kr. (Internetbrus 10/3 2004, CS 8/3 2004)

Terra Lycos vill sälja Lycos. Lycos värderas till i storleksordningen 1.5 miljarder kr, vilket kan jämföras med att Terra betalade över 100 miljarder kr (!) för Lycos år 2000. Det är osäkert om den Lycos Europe, som trots allt går med plus, ingår i det som ska säljas. Det har gått dåligt för Lycos, som i början av året annonserade att man skulle lägga ner sin sökmotor och ersätta den med en portal med kontaktforum, spel, e-handel mm. (ResearchBuzz 28/4 2004, Lycos 28/5 2004, LK)

1.8 Diverse

Library of Congress bygger databas och portal för all världens film. MIC, Moving Image Collections, ska lanseras i höst - men redan nu kan man söka i det som är klart via gondolin.rutgers.edu/MIC/. Posterna innehåller en lång rad uppgifter, från titel och medverkande till längd, typ av media och villkor för köp/lån. Länkar finns till tillhandahållaren. (GNC 8/3 1004, MIC)

Contentmanager.net nu i engelsk version. Det är en portal för CM, med uppemot 10 nyheter per dag om produkter och branschhändelser, tips om böcker mm. Tyska Contentmanager.de startade 1999. Den drivs av FEiG & Partner, ett tyskt marknadskommunikationsföretag. Ett par andra webbplatser med nyheter mm inom CM är www.kmworld.com och www.infosphere.se. (EIR 8/3 2004, LK)

Online Informations "virtuella" utställning Online är nu öppen. Efter att ha registrerat sig och angett intresseområden och gått in i utställningshallen kan man "besöka" de utställare (t ex CILIP, Dialog, Factiva, Mondosof ...) som har produkter inom dessa områden. "I" utställarnas montrar kan man välja "Company info", "What's new", "Product info" etc, plocka broschyrer etc. (www.online-information.co.uk/online)

2. Sverige

2.1 BTJ-gruppen förvärvar Infodata; blir en av två stora inom online i Sverige

Efter en säljprocess som startade i höstas efter att Schlumberger redan sålt de flesta av sina andra verksamheter (till franska IT-jätten Atos Origin) och som avslutades med en anbudsgivning i vår blev det till sist BTJ-gruppen som tog hem spelet om Schlumberger InfoData AB. Förvärvet sker genom moderbolaget Bibliotekstjänst AB.

Köpesumman blev ca 800 miljoner kr. I samband med förvärvet av InfoData genomförde BTJ-gruppens ägarbolag, BTJ Intressenter AB, en riktad nyemission värd 250 miljoner kr till Ratos AB. BTJ Intressenter ägs efter köpet av Ratos (49 %), Litorina Kapital (35,6 %), Svenska Biblioteksforeningen (11,5 %) samt företagsledningen (3,9 %). Ratos ser marknaden för databaser som en tillväxtsektor och menar att ytterligare förvärv kan bli aktuella för BTJ-gruppen. En börsintroduktion kan också bli aktuell. Ratos placeringsstrategi är att äga sina bolag mellan 3 och 7 år och BTJ-gruppen är inget undantag, enligt Ratos.

Det sammanslagna företaget får ca 1.000 anställda och en omsättning om ca 1.8 miljarder kr. BTJ-gruppen blir därmed en av två ledande aktörer i Sverige på den svenska onlinemarknaden vad gäller information för yrkesverksamma. Den andra aktören är Bonnier Affärsinformation, som i och med köpet av D&B Sverige (m fl) i höstas befäste sin roll som den största aktören inom det kombinerade området företags-, kredit- och affärsinformation.

InfoData arbetar inte bara med online och databaser, t ex onlinetjänsten InfoTorg, utan också med tjänster inom direktreklam och direktmarknadsföring. Man erbjuder därtill lösningar kopplade till informationstjänster, däribland callcenter-service. Antalet anställda är ca 500 och omsättningen ca 700 miljoner kr per år. Huvuddelen av verksamheten bedrivs i Stockholm.

BTJ-gruppen, som har ca 500 anställda och omsätter ca 1.100 miljoner kr per år, består av de tre verksamheterna Bibliotekstjänst, PrioInfo och Seelig. Bibliotekstjänst är ledande i Sverige inom distribution av informationstjänster och medieprodukter till folk- och skolbibliotek. Dotterbolagen BTJ Kirjastopalvelu (Finland) och BTJ Danmark med motsvarande verksamhet har ledande positioner inom respektive marknad. PrioInfo är ett av de ledande företagen inom marknadsföring och försäljning av nättjänster, böcker, tidskrifter och tjänster för effektiv informationsförsörjning till universitet, högskolor, företag och organisationer i de nordiska länderna. Seelig är den ledande bokgrossisten i Sverige och levererar informationstjänster till bokhandel och för lag samt erbjuder logistik tjänster. (BTJ 19/3 2004, Ratos 19/3 2004, Direkt 19/3 2004, Ticker 19/3 2004, InfoData 26/4 2004, BBL 2004:3, Svensk Bokhandel 2004:6, CNN Money 12/4 2004, m fl)

2.2 Schibsted köpte Retriever, som sedan köpte Mediearkivet. Planerar ytterligare expansion

Den 2 april köpte Aftenposten och Schibsted svensk-norska Retriever AB, med dotterbolagen Retriever Sverige AB och Retriever Norge AS, i en affär värd 47.5 miljoner kr. Säljare var Norsk Vekst II, Provisa AB och några av grundarna. Schibsted uppgav att man ser många synergier mellan Retriever

och Aftenpostens mediearkiv, m fl och att siktet är inställt på att utveckla mer avancerade produkter och att konkurrera med bl a Observer.

Bara tre veckor därefter, den 24 april, köpte Retriever Mediearkivet Svenska AB från Göteborgs-Posten, SvD (ägd av Shibsted) och Aftonbladet och meddelade att man inom kort också ska förvärva Mediearkivet.no AS från norska Aftenposten. Därmed får Retriever tillgång till allt innehåll i mer än 60 svenska och norska tidningar. "Fler uppköp kan inte uteslutas", säger Retrievers vd.

Schibstedkoncernen har nu samlat hela sin mediebevakningsverksamhet i ett företag. Mediearkivet har 700 kunder och omsatte förra året 14,5 miljoner svenska kronor. Mediearkivet.no har över 600 kunder och omsatte 8,1 miljoner norska kronor. Retriever AB hade 2003 en omsättning på 21 miljoner kronor, och räknar nu efter köpet med en omsättning på mer än 50 miljoner norska kronor för 2004. Antalet kunder uppgavs i början av året vara ca 280. Retriever har 22 anställda på kontoren i Stockholm och Oslo.

Först Schibsteds köp av Retriever och nu Retrievers förvärv av Mediearkivet har på kort tid avsevärt förändrat den svenska marknaden för mediebevakning. Bland konkurrenterna finns Observer, Press-text, Affärsdata och Agent25. Frågan är vad som händer härnäst. (Retriever 2/4, 21/4 2004, Dagens Media 2/4 2004, Direkt 2/4 2004, Journalisten 21/4 2004, CS 26/4 2004, LK)

2.3 Bonnier Affärsinformation förvärvar D&B i Tyskland, Polen, Tjeckien, Ungern, Österrike och Schweiz

Bonnier Affärsinformation (BAF) och D&B har ingått avtal om förvärv av samtliga D&B-verksamheter i Tyskland, Polen, Tjeckien, Ungern, Österrike och Schweiz. Verksamheterna omsätter 400 miljoner kr med totalt 370 medarbetare. I december 2003 förvärvade BAF D&B:s verksamheter i de nordiska länderna. Genom det nu offentliggjorda förvärvet är BAF nu D&B:s strategiska och exklusiva partner i tio länder i norra och centrala Europa. D&Bs avsikt med affären är att kunna koncentrera sig på de regioner där man redan har en stark ställning.

Inklusive de nya verksamheterna får BAF en omsättning på över 2.5 miljarder kr och ca 2.000 medarbetare i 19 länder och stärker därmed sin ställning som en av de ledande leverantörerna av affärsinformation, direktmarknadsföring, produkt- och kreditinformation i Europa. BAF är sedan tidigare den största aktören på den svenska onlinemarknaden inom det kombinerade området företags-, kredit- och affärsinformation. De sex D&B-bolagen kommer att ingå som självständiga bolag i affärsområdet Bonnier Company Information Central. De tidigare förvärvade fyra nordiska D&B-bolagen ingår som självständiga enheter i affärsområdet Bonnier Company Information Nordic. (Bonnier 2004-03-18, EIR 12/4 2004, IWR April 2004, LK)

2.4 Aktörer i övrigt

Observer går fortsatt dåligt i Sverige - backade 14 % under första kvartalet. Omvärldsbevakaren Observers går dåligt och en fortsatt minskning förutspås. Intäkterna för regionerna Norden & Baltikum, där Sverige är störst, minskade under kvartalet med 13 % till 133 miljoner kr. Koncernen som helhet ökade dock med 1.5 % till 410 miljoner kr. (Dagens Media 4/5 2004)

Nationalencyklopedin nysatsar efter förlustår och personalminskningar. Nationalencyklopedin NE har gått med förlust under 2002-2003 samt dragit ner med 15 tjänster och sparat 20 miljoner kr under det senaste året. Men i år räknar man med vinst och en omsättning på 70 miljoner kr. Istället för att konkurrera med egen postorderförsäljning ska man "värda" bokhandeln - och faktiskt ge ut nya böcker! De ska handla om ämnen som kungar, krig etc och skapas från NEs databas. NE.se har knappt 45.000 privata abonnenter och inräknat företagskunder ca en miljon användare varje månad. NE i tryckt form har hittills sålts i 150.000 exemplar - och säljs fortfarande i ca 2.000 exemplar per år. (Svensk Bokhandel nr 3 2004)

Bokia backar om egen artikeldatabas - men lämnar ändå Seelig, till förmån för nya Bokrondellen Bokrondellen är Bonniers och Norstedts nya artikeldatabas. Också Akademibokhandeln och AKG funderar på att lämna Seelig och ansluta sig till Bokrondellen. Seelig klargör för sin del att man under inga villkor kommer att lämna marknaden, inte ens om Bokrondellen skulle förvägra Seelig information. "I värsta fall får vi väl köpa boken" säger Seeligs vd. (Svensk Bokhandel nr 2 2004)

Itesco gav upp mot Telia om abonnentuppgifter; går samman med Ahhaaa Soft. Nummerupplysningsföretaget Itesco, med onlinetjänsten för nummerupplysning iCatch, har ända sedan 2001 upprepade gånger begärt att få ut abonnentuppgifter från Telia. Telia är enligt lag är skyldiga att lämna ut dessa mot självkostnadspris, något som också varit innebörden av beslut i PTS. Men varje gång har Telia överklagat till länsrätt och kammarrätt. "Detta visar att det finns ett allvarligt systemfel i dagens regler för att övervaka telekonkurrensen", säger Itescos vd, som i början på mars meddelade att Itesco nu gav upp kampen mot Telia och skulle dra tillbaka alla ansökningar om att få ut uppgifterna. Bara dagarna efter detta kom beskedet om att Itesco gått samman med Ahhaaa Soft, dvs nummerupplysningsföretagets Ahhaaas systemdel. Det sammanslagna bolaget ska heta Itesco AB. Tanken är att man ska marknadsföra en hel portfölj av tjänster för nummerupplysning, även internationellt. Nummerupplysaren Ahhaaa, känd som 118100, fortsätter som tidigare. (Nyhetsnu 30/12 2003, Itesco 11/3 2004, CS 8/3, 10/3 2004, Telekom Idag 12/3 2004)

Eniro köper Gula Tidningen - utmanar Aftonbladetägda Blocket Gula Tidningen sägs vara Sveriges största annonstidning för radannonser och finns också på webben. Man har 60 anställda. Den säljs av Trader Classified Media för 73 miljoner kr. Gula Tidningen omsätter 75 miljoner kr per år. Eniro finns sedan tidigare på radannonsermarknaden genom sin Bilweb. Främste konkurrent till Gula Tidningen på webben bör vara Blocket.se, som 2003 omsatte ca 34 miljoner kr 2003 och i slutet av året köptes av Aftonbladet för 183 miljoner kr. (DN 31/3 2004, CS 31/3, 28/4 2004, Dagens Media 30/4 2004)

Eniro backar totalt - men ökar på online. Första kvartalets intäkter, inte inräknat Voice (där 118118 ingår), var 365 miljoner kr, vilket är 12 % mindre än i fjol. Det som går dåligt är tryckta produkter, som minskade med hela 30 %. Online ökade starkt, med 17 % till 127 miljoner kr. Köpet av Gula Tidningen kommer att öka online-andelen avsevärt. (Dagens Media 26/4 2004)

Kontaktuppgifter försvann i Eniros telefonkatalog. I mars bytte Eniro leverantör av kontaktuppgifter för privatpersoner i telefonkatalogen, enligt dem själva för att ge bättre kvalitet i söktjänsten. I själva verket tycks, enligt rykten, orsaken vara någon form dispyt. Hur som helst försvann en rad tilläggsuppgifter (titel, extra namn, nummer till sommarstugan mm) eller uppstod andra felaktigheter för, enligt rykten, över 1 miljon abonnenter. (CS 8/3 2004, DN 4/3 2004, Eniro 8/3 2004)

Infosoc köper Schultz-Infosoc. Infosoc Rättsdata AB äger fr o m april systerbolaget Schultz-Infosoc AB (som tidigare ägdes av danska Schulz-koncernen). Affären innebär inga förändringar vad gäller Infosoc rättsdatabaser. (Infosoc april 2004)

Dagstidningar gör sig klara för att ta betalt på nätet. Ett femtiotal dagstidningar och deras gemensamma utvecklingsbolag Citygate har valt nätbetalningsföretaget Wallits teknik för kommande satsningar på betaltjänster. Tekniken kan användas för kort- och direktbetalning, betalsamtal, SMS-betalning och betalning via s k Payex-konto (som fylls med pengar via kundens bank eller bankkort). Det avtal som man för ett par år sedan skrev med en annan leverantör har övergetts. Efterfrågan på möjligheten att kunna ta betalt på nätet har ökat på senaste tid. (NT 28/ 2004)

Framgångar för Apptus. Lundaföretaget Apptus har lyckats väldigt bra med att sälja in sin sökmotor, som nu används av företag som Eniro, CDON, Bokus, Agent25, Telia och NE. Nu har därtill en av dess grundare, teknikansvarig på Apptus, Michael Mokhberi fått SMIL-Priset (döpt efter Siffermaskinen i Lund) som årets IT-innovatör i Skåne-regionen. Apptus grundades år 2000 och har nu 33 anställda. Ambitionen är att växa med 20 % per år. (CS 26/3, 7/4 2004)

2.5 Aktörers nya tjänster

PrioInfo nu Ingentas nordiska distributör och samarbetspartner. Samarbetet innebär att man kan "erbjuda effektiva onlinelösningar för dokumentleveranser till bibliotek i de nordiska länderna". Ingenta tillhandahåller 13 miljoner artiklar med vetenskaplig och professionell information från mer än 6.000 e-tidskrifter och från 28.000 tidskrifter i fax- eller Ariel-format. Man har ca 160 anställda i England och USA. PrioInfo, som är ett helägt dotterbolag och affärsområde inom Bibliotekstjänst (BTJ-gruppen), har ca 45 anställda i Sundbyberg, Lund och Skövde. (PrioInfo 5/3 2004)

InfoTorg lanserar Aktiebolagsanalys. Tjänsten samlar information om samtliga aktiebolag i Sverige från PRV, SCB, Svensk Upplysningstjänst och KreditFakta. Det rör sig om allt från grunduppgifter som namn, adress, telefonnummer etc till företrädare, koncerntillhörighet, bokslut, nyckeltal, årsredovisning (i pdf). Nästan allt är sökbart, inkl enskilda personers samtliga engagemang i företags styrelser. Uppdatering sker dagligen. Speciella funktioner finns för att sammanställa t ex företag i en viss bransch, med viss omsättning, antal anställda, typ av revisorsanmärkning mm. Resultat kan exporteras i text- eller excelformat. (InfoTorg April 2003)

InfoTorg kan nu sökas från MS Office 2003. InfoTorg har nu sällat sig till de tjänster som stöder "Research Task Pane" i Microsoft Office 2003-produkterna och alltså kan nyttjas direkt från t ex Word och Excel. Det rör sig inledningsvis om två tjänster, InfoTorg Företagsinformation (baserad på Basun Plus) och Juridisk information (baserad på Rättsbanken). Företagsinformation ger tillgång till basuppgifter om samtliga ca 1.5 miljoner företag och organisationer och deras ca 1 miljon arbetsställen. Juridisk Information innehåller författningar, förarbeten, rättsfall och EU-material. (InfoTorg 5/4 2004)

Agent25 ger nyhetsbevakning i mobilen. Användarna kan dels få resultatet av sina "agents" sökningar via SMS till mobilen, dels logga på sig och läsa de senaste artiklarna. (Agent25 27/4 2004)

Genline gör kyrkböcker tillgängliga på webben Det rör sig om inscannade bilder från Riksarkivets arkivexemplar på mikrofilm. 8.6 miljoner bilder är f n tillgängliga och man räknar med att under nästa år vara klar med hela Sverige - totalt 40 miljoner sidor. Abonnemang ca 3.000 pr år. (CS 23/4 2004)

2.6 Legalt

Bibliotekslagen kvar. Riksdagen har avslagit en rad motioner om bibliotek, bl a om upphävande av bibliotekslagen. Man anser att en förnyelse av verksamheten sker inom ramen för lagen och att den är en garant för ett offentligt och avgiftsfritt bibliotekssystem. (Riksdag och Departement nr 8 2004)

Tyst kring KB-utredningen. Trots utredningens (SOU 2003:129) stora betydelse för den svenska biblioteksvärlden så tycks den nästan inte alls diskuteras offentligt. Nog hade man förväntat sig ett antal debattinlägg i BBL om den - men nej. Biblist - ingenting. Det enda undantaget tycks vara Göran Gellerstams långa och välformulerade analys i Ikoner 2/2004. Remissvar ska vara inne den 28 maj. (Anm: Betr TLS emotser Anna-Maria Magnusson synpunkter senast den 10 maj.) (LK)

SPAR ska utredas. Regeringen har beslutat att utreda hur behovet av folkbokföringsuppgifter, som idag hämtas från Statens personadressregister, SPAR, ska tillgodoses. IT-utvecklingen och den ökade användningen av elektronisk information gör att man anser att det finns anledning att pröva om det går att samordna SPAR med Skatteverkets folkbokföringsdatabas. Utredningen, som ska vara klar senast den 1 maj 2005, har givetvis stor betydelse för InfoData som ju är driftställe för SPAR på uppdrag av staten. (Finansdepartementet 15/4 2004, LK)

Varje svensk finns registrerad i ett hundratal databaser. Det uppger Datainspektionen, som kommit med en uppdaterad version av sin skrift "Personregistrering i Sverige". Skriften, som kan

laddas ner från www.datainspektionen.se, förtecknar de största och vanligaste persondatabaserna (statliga och kommersiella, t ex kreditföretagens) i drift i Sverige. (DI 22/4 2004)

PUL ska mjukas upp. PUL reglerar hur personuppgifter får *hanteras*. Nu har en utredning undersökt om man kan ändra PUL så att lagen mera inriktas på *missbruk* av personuppgifter. Betänkandet SOU 2004:6 är nu ute på remiss. Det viktigaste förslaget innebär att personuppgifter som inte är strukturerade i register eller databaser ska undantas från de flesta av PULs hanteringsregler. Den som skriver löpande text på Internet, i e-post eller i andra dokument ska enbart behöva se till att någon inte förtalas, förföljs eller skandaliseras. Förslaget innebär alltså i huvudsak att PUL ska reglera personregister och databaser, dvs en delvis återgång till den gamla datalagen! (DI Magazin Direkt 1/2004, DN 5/5 2004)

Fällande dom i Bodil-fallet Hovrätten i Jönköping fann, efter att ha konsulterat EG-domsolen, att konfirmandläraren brutit mot anmälningsskyldigheten och förbudet mot behandling av känsliga personuppgifter. I detta fall går yttrandefriheten inte före den personliga integriteten. Handlingen ansågs dock så ringa att hon slipper straff. (CS 21/4 2004, DI 14/4 2004)

Datainspektionen larmar om allt fler dataintrång. I samband med mordet på Anna Lindh framkom det att många obehöriga gjort slagningar i olika register, bl a sjukhusjournaler och polisregister. Men det är bara toppen på isberget, enligt en redvisning från Datainspektionen. Ett stort antal dataintrång gjordes förra året. Risken för intrång lär öka än mer i takt med att sjukvårdens olika system kopplas ihop. (CS 16/4 2004)

Apotekets pilotverksamhet med nätförsäljning av receptbelagda läkemedel stoppad av Datainspektionen. Orsaken är att det visat sig att det troligen krävs en ändring av receptregisterlagen eller åtminstone ett särskilt tillstånd. Projektet har redan försenats flera gånger. (SvD 15/3 2004)

Samordnad patientöversikt på nätet? Patientöversikten skulle innehålla information om sjukdomar, mediciner etc, vara sekretesskyddad och bara kunna nyttjas av läkare i samband med läkarbesök. Ett sådant förslag läggs fram av en arbetsgrupp, i vilken bland andra landstingens IT-ansvariga och Carelink deltar. Men det finns förstås legala hinder. Det visades t ex i höstas, när Datainspektionen stoppade ett försök i Uppsala med patientjournaler på nätet eftersom man menade att det stred mot vårdregisterlagen. (DN 31/3 2004, CS 31/3 2004, LK)

Kreditupplysningslagen ses över. Som en följd av den "lucka" i lagen som ger kreditinformationsföretagen möjlighet att sälja kreditupplysningar över nätet om privatpersoner utan att informera dem har regeringen tillsatt en utredning för att skärpa lagen. En lagändring kan ske tidigast inom ett år. Svensk Upplysningstjänst, det företag som började att tillämpa förfarandet, ökade sin omsättning med hela 25 % förra året. Men även UC, som driver på en lagändring eftersom man anser att det nuvarande systemet på sikt undergräver förtroendet för branschen, ökade, dock bara med 5 %. (DN 18/4 2004)

Avtal klart om frilansars ersättning för artiklar i Mediarkivet Avtalet innebär att Mediarkivet ska betala 2.9 miljoner kr för artiklar som finns i dess databas. Delfakturan på 17 miljoner kr förra våren från ALIS till Mediarkivet för otillåten publicering dras därmed tillbaka. (DN 1/4 2004)

Ny IT-proposition tas fram till hösten - ska klubbas om ett år. Den ska tas fram av regeringens IT-strategigrupp med Christer Sturmark i spetsen, som nu lär få bråda dagar eftersom den ännu inte har visat upp några konkreta resultat. Den har nu i alla fall inom sig bildat 4 arbetsgrupper: IT i vård, IT i skola, Telekom och IT-infrastruktur och bredband. (24-timmarsmyndigheten 8/4 2004, CS 10/3, 7/4, 16/4, 30/4 2004, Telekom idag 16/4 2004, NT 28/4 2004)

2.7 24-timmarsmyndigheten, offentliga e-tjänster

Det går trögt för 24-timmarsmyndigheten. En orsak kan vara att det blivit allt svårare och kostsammare att, vid sidan av ramavtal, göra upphandlingar som behövs för att realisera 24-timmars-

myndigheten, menar Statskontorets Clas Thorén, som menar att lagstiftaren måste kraftigt begränsa möjligheterna till överklagande. (Annonstidningen "Offentlig upphandling", maj 2004)

Sverige.se ska bli vägvisaren till offentlig sektor. Statskontoret genomför en omdesign av SverigeDirekt. Arbetet ska i höst materialiseras i form av en portal för hela den offentliga sektorn under namnet sverige.se, som då övertas från Svenska Institutet. Det ska bland annat vara möjligt att hitta rätt i förvaltningsstrukturen genom att välja bland vanliga typsituationer för att få mer information, eller gå direkt till en e-tjänst. För webbutformningen kommer Statskontoret att följa de riktlinjer som utarbetas inom ramen för vidareutvecklingen av vägledningen 24-timmarswebben. Därmed ska sverige.se även bli ett föredöme för portalutveckling inom den offentliga sektorn. (24-timmarsmyndigheten 29/3 2004, CS 14/4 2004)

2.8 Diverse

Förslag om Sveriges nätbibliotek. KB har publicerat rapporten "Sveriges nätbibliotek - en skiss till struktur, innehåll och organisation". Den har skrivits av Terje Höiseth. (www.kb.se) (KB 19/3 2004)

Jourhavande bibliotekarie och Fråga biblioteket länkas ihop via systembrygga. Nätuniversitetet, Kulturrådet och BIBSAM satsar tillsammans drygt en halv miljon kr på en "intelligent brygga" mellan de två frågetjänsterna. Den ska kunna flytta användarna mellan systemen och medge utbyte av information i realtid. Jourhavande bibliotekarie drivs med medel från Nätuniversitetet. Fråga biblioteket samordnas och utvecklas av Örebro stadsbibliotek i samarbete med stadsbiblioteken i Stockholm, Göteborg, Malmö, Örebro, Tyresö och Nacka samt Statens Kulturråd och Kulturnät Sverige. (www.netuniversity.se/jourbibliotekarie, www.fragabiblioteket.se) (Biblist, BIBSAM 17/3 2004)

ScieCom startar tidskrift. Den innehåller artiklar, nyheter mm inom området vetenskaplig information och är fritt tillgänglig på nätet. Dess första nummer, med artiklar på svenska, utkom i mars. (www.sciecom.org) (CS 30/4 2004, ScieCom 5/3 2004)

Folkbiblioteken skär ner. Rapporterna om nedskärningar av folkbibliotekens verksamhet kommer allt tätare. Nästan 7 av tio får i år mindre resurser än förra året, något som naturligtvis ger återverkningar på en del aktörer på onlinebranschen. (P1 24/3 2004, DN 28/3 2004, BBL 2004:3, m fl)

Utlåningen av e-böcker ökar - men försäljningen går trögt. Via de 66 bibliotek som är anslutna till eLibs system laddades över 50.000 e-böcker ner 2003, vilket är mer än dubbelt så många som 2002. Biblioteken betalar 20 kr per utlånad bok, vilket innebar en total kostnad om 1 miljon kr. Försäljningen gick sämre: under samma tid såldes färre än 2.000 e-böcker, de flesta till utlandssvenskar. eLib har 400 titlar till utlån medan PrioInfo, dess ende konkurrent, har knappt 150 st i sitt e-biblioteket. (Svensk Bokhandel nr 2 2004)

Bokköp via nätet ökar starkt - nu 7 % av totalförsäljningen. De båda stora nätbokhandlarna Adlibris och Bolus visar nu plusresultat. Adlibris, som är störst, ökade sin omsättning med hela 60 % under 2003 och levererar nu 7.000 böcker per dag. Den totala bokförsäljningen ökade med 4 %, delvis tack vare den sänkta bokmomsen. (DN 14/4, 15/4 2004)

Uppsala universitetsbibliotek med när T&T Virtual Library samlar Europas litterära skatter. Detta "virtuella bibliotek", som tillhandahåller digitala faksimil av bokskatter från hela Europa, har nu öppnats. Under det gångna året har Touch & Turn och 8 europeiska institutioner samarbetat inom ramen för EU-projektet "Mediation of rare books over the Internet". Bland dem finns Uppsala universitetsbibliotek, (Carolina Rediviva), som bidrar med handskrifter som Uppsala Eddan och Vadstenadariat. Den teknik som används ger användaren en upplevelse att med handens hjälp bläddra i originaldokumentet. Man vänder blad som i en riktig bok, man kan söka och dessutom få översättningar på obegränsat antal språk. Verken är fritt tillgängliga efter att man laddat ner den programvara som behövs. (www.touchandturn.se) (idg.se 26/4 2004, CS 26/4 2004, T&T 22/4 2004)

Nationalmuseum lanserar databas på webben med 85.000 föremål. Förutom bibliografiska uppgifter är de ofta försedda med bild (fn 27.000 st). Databasen växer i takt med att de återstående 600.000 föremålen i museets samlingar registeras/digitaliseras. (webart.nationalmuseum.se) (CS 2/4, 7/4 2004)

Bara 16 % av journalister gör alltid research inför sin artiklar. 27 % gör det nästan aldrig eller bara i en del fall. Och när de gör research är det oftast i form av användning av webbens sökmotorer, typ Google. Det visar en icke representativ undersökning från NewsDesk. (Dagens Media 26/4 2004)

Google allt större i Sverige. Det visar Nielsen Netratings panelundersökning. Marssiffrorna för de tio största var som följer: Msn.se 2.7 miljoner besökare, msn.com 2.1, microsoft.com 1.9, passport.com (anm: också microsoft) 1.6, aftonbladet.se 1.6, foreningssparbanken.se 1.45, passport.net 1.34, google.se 1.34, eniro.se 1.27 och blocket.se 1.12 miljoner besökare. (Dagens Media 28/4 2004)

Informationsmäklari för lågpris på långdistans . Att lämna sökuppdrag till kommersiella informationsmäklare är inget nytt. Det är det däremot att lämna det till ett svenskt företag i SriLanka som bara debiterar 46 kr i timmen, visserligen bara för webbsökning, men ändå. Det rör sig om convenient.info, vars "högskoleutbildade researchers" utför sökningarna. (CS 13/2 2004)

Nya Gea (Nea?) på gång att bildas. När Gea, Gemenskapen för elektroniska affärer, som drivits av Svenskt Näringsliv, Kommunförbundet m fl, läggs ner är det meningen att näringslivet ska ta över. Uppstartsmötet den 26/4 misslyckades emellertid med att konstituera ett nytt Gea. Man försöker igen den 17/6. (CS 14/4 2004, Gea 29/4 2004)

Internetannonsering ökade till 250 miljoner kr under första kvartalet. Det innebär en ökning med 2.6 % jämfört med i fjol. Så här fördelade sig Internetinvesteringarna på olika områden: Annonsering/samarbeten 136 miljoner kr (ökning med 27 %), onlinekataloger/eftertext 103 miljoner kr (minskning 23 %) och sökordsmarknadsföring 11 miljoner kr (ökning 202 %). Internetannonseringen svarade för 4.5 % av de totala medieinvesteringarna som var 5.5 miljarder kr och ökade med 1 % under kvartalet. Största mediet var dagspress, som hade 33 % av investeringarna med 1.83 miljarder kr, men minskade med 1.2 %. (Dagens Media 3/5 2004)

Detta material är i helhet och dess delar skyddat av upphovsrätt. Vidaredistribution, mångfaldigande eller återpublicering kräver skriftligt tillstånd från Svensk förening för informationsspecialister, Box 55580, 102 04 Stockholm. Telefon 08- 678 23 20, Fax 08-678 23 01, E-post kansliet@tls.se